

แนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

DIGITAL TECHNOLOGY APPLICATION GUIDELINES FOR ENGLISH LANGUAGE LEARNING
IN BUDDHIST PROPAGATION

พระนพดล ปันมะ¹, พระครูปลัดณัฐกร ไชยบุตร² และพระครูวินัยธรสัญชัย ทิพย์โอสถ³

Phra Noppadon Panma¹, Phrakhrupalad Nathakorn Chaibutra²,

and Phrakru Vinaidhorn sanchai Thip-osot³

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

Mahamakut Buddhist University; Lanna Campus

E-mail: Noppadon_papatsaravangso@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับพระภิกษุสงฆ์และบุคลากรทางพระพุทธศาสนา ผ่านการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์หรือแอปพลิเคชัน และสื่อดิจิทัลประเภทต่างๆ ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้เทคโนโลยียังเผชิญกับข้อจำกัด เช่น การขาดแคลนทรัพยากร ความพร้อมของผู้ใช้ และความเหมาะสมของเนื้อหา การศึกษาเสนอแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในบริบทของพระพุทธศาสนา ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัล

คำสำคัญ: เทคโนโลยีดิจิทัล, การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, การศึกษาเชิงสังเคราะห์

Abstract

This academic article aims to investigate the application of digital technology in English language learning for Buddhist propagation through a synthetic research methodology by analyzing relevant domestic and international documents and research articles. The findings reveal that digital technology plays an important role in developing English proficiency for Buddhist monks and religious personnel through various online platforms, applications and

digital media which enhance the efficiency of international Buddhist propagation. However, the application of technology faces limitations such as resource constraints, user readiness and content appropriateness. The study proposes guidelines for the development of digital technology for English language learning in the Buddhist context which will promote sustainable Buddhist propagation in the digital era.

Keywords: Digital technology, English language learning, Buddhist propagation, Synthetic study

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในทุกมิติของสังคม การเผยแผ่พระธรรมคำสอนแบบเดิมอาจไม่สามารถตอบสนองความต้องการของพุทธศาสนิกชนในยุคดิจิทัลได้ พระสงฆ์ในฐานะผู้เผยแผ่หลักพระธรรมคำสอนจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยการศึกษาและใช้ประโยชน์จากสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย อาทิ การเผยแผ่ผ่าน YouTube, Zoom, Website, Facebook และ Line เป็นต้น ทั้งนี้ Phrakruwinaidhorn Wuttikrai Abhirakkho et al., (2024) กล่าวว่า การเผยแผ่ธรรมะในยุคดิจิทัลควรคำนึงถึงข้อจำกัด และภาพลักษณ์ที่ดีของพระสงฆ์ รวมถึงหลักพระธรรมวินัย เพื่อป้องกันความเสื่อมศรัทธาของพุทธศาสนิกชน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการเผยแผ่ธรรมะในรูปแบบใหม่ เช่น การเทศน์ออนไลน์ การผลิตสื่อธรรมะดิจิทัล และการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ ช่วยให้ผู้คนสามารถเข้าถึงธรรมะอย่างไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงสร้างเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับพุทธศาสนิกชนจากทั่วโลก แต่ยังเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนาในสังคมยุคดิจิทัลให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายสำคัญในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะในด้านการสื่อสารกับชาวต่างชาติ การศึกษาของ Phramaha Thongkeb Yanapalo and Kittamas Sirichai (2023) ชี้ให้เห็นว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศต้องการการพัฒนาทักษะที่สำคัญสามด้าน ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และพัฒนา ทักษะชีวิต และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองดิจิทัล ซึ่งรวมถึงการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความริเริ่มสร้างสรรค์ และการจัดการข้อมูลสารสนเทศ อย่างไรก็ตาม ความท้าทายสำคัญที่พบ คือ ข้อจำกัดด้านภาษา และการขาดแคลนสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมสำหรับพระสงฆ์ไทย จากการศึกษาพบว่าสื่อการเรียนรู้ส่วนใหญ่ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มักใช้สื่อของต่างประเทศซึ่งไม่สอดคล้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทของพระสงฆ์ไทย นอกจากนี้ การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมยังขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ในโลกดิจิทัลยังไม่เป็นไปตามความต้องการ ดังนั้น การศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริม เพื่อให้พระสงฆ์สามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคปัจจุบัน

การศึกษานี้มีมุ่งศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายทั้งในและ

ต่างประเทศ เพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการยกระดับความสามารถด้านภาษาอังกฤษของพระสงฆ์และบุคลากรทางพระพุทธศาสนา การสังเคราะห์องค์ความรู้ครอบคลุมประเด็นสำคัญทั้งด้านรูปแบบการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล การออกแบบเนื้อหาที่สอดคล้องกับบริบททางศาสนา และการประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลต่างๆ ในการเผยแพร่ธรรมะสู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นชาวต่างชาติ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และข้อจำกัดจากกรณีศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนาเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

เนื้อหา

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภาษา

เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภาษา (Digital Technology for Language Learning) เป็นเครื่องมือและนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภาษาให้มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ภาษาในยุคปัจจุบัน การศึกษาของ Kavita Gupta and Shivani Goel (2024) ระบุว่า การออกแบบการเรียนรู้ภาษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสนับสนุน เช่น สื่อสังคม แพลตฟอร์มออนไลน์ และชุมชนเสมือนจริง ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะภาษาทั้งในและนอกชั้นเรียน ลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ และสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ผ่านการเชื่อมโยงประสบการณ์กับสถานการณ์จริง ทั้งนี้ การเรียนรู้แบบไฮบริด (Hybrid Learning) ซึ่งผสมผสานระหว่างการเรียนแบบออนไซต์ (Onsite) และออนไลน์ (Online) ยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาความสามารถทางภาษาของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Leila Mona Ganiem et al., (2024) กล่าวถึง ความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภาษา อาจพิจารณาได้ในหลายมิติ ประการแรก เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยสร้างความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาและบทเรียนได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านอุปกรณ์ดิจิทัลต่างๆ ซึ่งตรงตามแนวคิดของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัลที่ส่งเสริมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว รวมถึงสร้างโอกาสให้กับองค์กรในหลากหลายมิติ ประการที่สอง เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบโต้ตอบ (Interactive Learning) ซึ่งสามารถกระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น การเรียนรู้รูปแบบนี้สะท้อนถึงคุณสมบัติสำคัญของการเชื่อมโยงข้อมูลและการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งช่วยเสริมสร้างระบบการทำงานให้มีความคล่องตัว ประการที่สาม เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยในการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคโนโลยีในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างดังกล่าวยังเป็นวิธีสำคัญในการพัฒนาความน่าเชื่อถือและความปลอดภัยของระบบข้อมูล ประการสุดท้าย เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเชื่อมโยงผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนคนอื่นๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทางภาษาร่วมกัน คุณลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการในยุคดิจิทัลที่เน้นการสร้างการเชื่อมโยงและการบูรณาการข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน Pimvalee Athonvarangkul et al., (2021) ชี้ถึงประเภทของเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภาษา สามารถจำแนกออกเป็นหมวดหมู่หลัก ๆ ดังนี้

- 1) **แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning Platforms)** เช่น ระบบจัดการเรียนรู้ (LMS) แอปพลิเคชันสอนภาษา และเว็บไซต์เรียนรู้ภาษาแบบโต้ตอบ ซึ่งได้รับการออกแบบให้มีเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ การใช้แพลตฟอร์มเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนทักษะภาษาได้ทั้งในและนอกชั้นเรียน

- 2) **เครื่องมือสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ (Communication and Interaction Tools)** เช่น ห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) การประชุมทางวิดีโอ (Video Conferencing) แชทบอท และเครื่องมือการสนทนาออนไลน์ ที่ช่วยส่งเสริมการฝึกฝนทักษะการสื่อสารในสถานการณ์จริง
- 3) **สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (Digital Learning Media)** เช่น วิดีโอบทเรียน พอดแคสต์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อมัลติมีเดียอื่น ๆ ที่นำเสนอเนื้อหาในรูปแบบที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน
- 4) **เครื่องมือประเมินและติดตามผล (Assessment and Monitoring Tools)** เช่น แบบทดสอบออนไลน์ ระบบวิเคราะห์การเรียนรู้ และเครื่องมือติดตามความก้าวหน้า ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนและครูสามารถประเมินทักษะและพัฒนาความสามารถทางภาษาได้อย่างต่อเนื่อง
- 5) **เทคโนโลยีเสริม (Supplementary Technologies)** เช่น พจนานุกรมออนไลน์ โปรแกรมตรวจสอบไวยากรณ์ และเครื่องมือแปลภาษา ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล

บริบทและความท้าทายของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ Manoch Boonmanit et al., (2024) ชี้ให้เห็นว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้รูปแบบการเผยแผ่แบบดั้งเดิมอาจไม่สามารถตอบสนองความต้องการของพุทธศาสนิกชนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความท้าทายที่สำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลประกอบด้วยหลายประการ ประการแรก การเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องเผชิญกับการแข่งขันด้านเนื้อหาในโลกออนไลน์ที่มีข้อมูลจำนวนมากมหาศาล การนำเสนอหลักธรรมจำเป็นต้องน่าสนใจและเข้าถึงง่าย เช่น การใช้โซเชียลมีเดียและวิดีโอสั้นเพื่อดึงดูดความสนใจ ประการที่สอง การรักษาความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ ท่ามกลางการแพร่กระจายของข้อมูลที่ผิดเพี้ยนและบิดเบือน พระพุทธศาสนาจำเป็นต้องพัฒนากลไกการตรวจสอบเนื้อหาและรักษาคุณภาพในการเผยแผ่ธรรมะบนแพลตฟอร์มดิจิทัล ประการที่สาม การปรับตัวของพระสงฆ์และองค์กรพระพุทธศาสนา พระสงฆ์และองค์กรที่เกี่ยวข้องต้องพัฒนาทักษะดิจิทัลเพื่อใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

Phrakruwinaidhorn Wuttikrai Abhirakkho et al., (2024) กล่าวว่า บทบาทของภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างประเทศและในโลกดิจิทัล การใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความสำคัญในหลายมิติ ดังนี้

- 1) **การขยายขอบเขตการเผยแผ่:** ภาษาอังกฤษช่วยเพิ่มการเข้าถึงธรรมะในระดับสากล โดยเฉพาะในแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ วิดีโอ และโซเชียลมีเดีย ซึ่งสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจากหลากหลายประเทศได้โดยไม่มีข้อจำกัดด้านภาษา การใช้ภาษาอังกฤษในสื่อเหล่านี้ช่วยสร้างความเข้าใจ และเพิ่มความสนใจในพระพุทธศาสนาในบริบทนานาชาติ
- 2) **การสร้างความรู้เข้าใจที่ถูกต้อง:** ภาษาอังกฤษที่ถูกต้องและเหมาะสมช่วยลดความคลาดเคลื่อนในการตีความหลักธรรมคำสอน เช่น คำว่า "นิพพาน" (Nirvana) หรือ "อริยสัจสี่" (Four Noble Truths) ซึ่งต้องการความละเอียดอ่อนในการแปล เพื่อให้สาระสำคัญของธรรมะยังคงถูกต้องและชัดเจน
- 3) **การสร้างเครือข่ายพุทธศาสนิกชนสากล:** การใช้ภาษาอังกฤษช่วยเชื่อมโยงชุมชนชาวพุทธทั่วโลก โดยเฉพาะการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น การจัดประชุมทางไกล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ในฟอรัม และการสร้างกลุ่มเครือข่ายพุทธศาสนิกชนระดับนานาชาติที่สนใจการปฏิบัติธรรมและการเผยแผ่ธรรมะร่วมกัน

- 4) **การพัฒนาสื่อดิจิทัลเพื่อการเผยแผ่:** ภาษาอังกฤษช่วยส่งเสริมการผลิตสื่อดิจิทัล เช่น วิดีโอสอนธรรมะ พอดแคสต์ สื่อสังคมออนไลน์ และแอปพลิเคชันธรรมะ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธเจ้าให้ผู้คนทั่วโลกเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก
- 5) **การยกระดับมาตรฐานการศึกษาพระพุทธศาสนา:** การใช้ภาษาอังกฤษในงานวิจัยและการศึกษาในระดับนานาชาติช่วยเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักวิชาการและผู้สนใจศึกษาพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในงานสัมมนาวิชาการและการตีพิมพ์บทความในวารสารระดับนานาชาติ

รูปแบบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีหลากหลายรูปแบบ Apichat Lagdee (2018) โดยแต่ละรูปแบบมีคุณลักษณะและประโยชน์ที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ดังนี้:

- 1) **แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์** แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เช่น Moodle และ Google Classroom เป็นระบบการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต สามารถรองรับผู้เรียนจำนวนมากพร้อมกัน มีฟังก์ชันในการจัดการเนื้อหา การติดตามความก้าวหน้า และการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา แพลตฟอร์มเหล่านี้สามารถจัดเก็บสื่อการสอน เอกสารประกอบ และแบบทดสอบได้อย่างเป็นระบบ เพิ่มความสะดวกและประสิทธิภาพในกระบวนการเรียนรู้
- 2) **แอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้** แอปพลิเคชันสำหรับอุปกรณ์เคลื่อนที่ เช่น สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ต มีความสะดวกในการใช้งานและสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา โดยเฉพาะแอปพลิเคชันที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ อาจประกอบด้วยคำศัพท์เฉพาะทางพระพุทธศาสนา บทสนทนาสำหรับการเผยแผ่ธรรม และแบบฝึกหัดที่เน้นการใช้ภาษาในบริบทเฉพาะ เช่น การสนทนาธรรมและการอธิบายหลักธรรมแก่ผู้สนใจ
- 3) **สื่อดิจิทัลรูปแบบต่างๆ** สื่อดิจิทัล เช่น วิดีโอการสอน พอดแคสต์ อินโฟกราฟิก และสื่อมัลติมีเดียแบบโต้ตอบ สามารถช่วยเสริมสร้างทักษะทางภาษาและความเข้าใจในเนื้อหาธรรมะ การนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบที่น่าสนใจและดึงดูดผู้เรียนยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี สื่อเหล่านี้ยังสามารถใช้ร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์เพื่อแบ่งปันความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน

การเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมควรพิจารณาจากวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมาย และทรัพยากรที่มีอยู่ การผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัลหลายรูปแบบจะช่วยให้การเรียนรู้และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ที่ยั่งยืนร่วมกันระหว่างผู้เรียนและชุมชน

แนวทางการพัฒนาและข้อเสนอแนะ

แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบสำคัญหลายประการ Manoch Boonmanit et al., (2024) ประการที่หนึ่ง การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การเลือกใช้แพลตฟอร์มและเครื่องมือดิจิทัลที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เช่น แอปพลิเคชันเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่มีฟีเจอร์การโต้ตอบ หรือแพลตฟอร์ม

โซเซียลมีเดียที่เข้าถึงผู้ใช้งานได้อย่างกว้างขวาง ประการที่สอง การพัฒนาเนื้อหาภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับหลักสูตร เนื้อหาควรออกแบบให้เข้าใจง่ายและน่าสนใจ เช่น การใช้สื่ออินโฟกราฟิกหรือวิดีโอสั้นเกี่ยวกับคำสอนพระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษ โดยเน้นความถูกต้องและเชื่อมโยงกับบริบทวัฒนธรรมของผู้เรียน ประการสุดท้าย การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีของพระสงฆ์ พระสงฆ์และและศาสนิกชนควรได้รับการฝึกอบรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการสร้างเนื้อหาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนภาษาอังกฤษ การเสริมสร้างความรู้และทักษะในด้านนี้จะช่วยให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีประสิทธิภาพมากขึ้น

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นการเชื่อมโยงผู้เรียน ผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ควรมีการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning Community) ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี และร่วมกันพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา วัด และองค์กรพุทธศาสนาต่างๆ ในการพัฒนาและแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ดิจิทัล Phrakruwinaidhorn Wuttikrai Abhirakkho et al., (2567) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการพัฒนาในอนาคต ได้แก่ การสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนาสื่อดิจิทัลคุณภาพสูง การวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการพัฒนาระบบการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวจะช่วยยกระดับคุณภาพของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และสร้างโอกาสในการเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสำหรับผู้สนใจทั่วโลก

บทวิเคราะห์และอภิปราย

1) โอกาสและความท้าทาย

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเปิดโอกาสและนำมาซึ่งความท้าทายหลายประการที่ควรพิจารณาอย่างรอบด้าน ในด้านโอกาส เทคโนโลยีดิจิทัลได้สร้างมิติใหม่ในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้สนใจสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา Phramaha Rachan Cittapalo (Moolla) (2018) สิ่งนี้สอดคล้องกับพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของคนในยุคดิจิทัลที่มุ่งเน้นความสะดวกสบายและการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยียังช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านการเชื่อมโยงกับเนื้อหาทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างการพัฒนาทักษะภาษาและการเผยแผ่ธรรมะ

อย่างไรก็ตาม Phramaha Bunsuk Chanacha et al., (2022) กล่าวว่า ความท้าทายสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อดิจิทัล คือการรักษาความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของเนื้อหาทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการแปลหลักธรรมเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากความหมายดั้งเดิม การแปลควรยึดหลักการที่เน้นความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมทางวัฒนธรรม รวมถึงการคัดกรองข้อมูลที่ต้องสอดคล้องตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อให้เนื้อหามีความน่าเชื่อถือในวงวิชาการ และผู้ที่สนใจ นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้ใช้ที่หลากหลาย ทั้งในแง่อายุ พื้นฐานความรู้ และวัฒนธรรม โดยควรคำนึงถึงความต้องการและบริบทของผู้เรียน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ อีกประการหนึ่งคือการรักษาสมดุลระหว่างการใช้นวัตกรรมกับการปฏิบัติธรรมแบบดั้งเดิม เนื่องจากการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลอาจทำให้ขาดมิติของการปฏิบัติจริงและการมีปฏิสัมพันธ์กับครูบาอาจารย์โดยตรง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการศึกษาและ

ปฏิบัติธรรม ดังนั้น การพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลกับการปฏิบัติจริงจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ท้ายที่สุด การจัดการกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรและความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลหรือประเทศกำลังพัฒนา ถือเป็นความท้าทายสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถเกิดประโยชน์สูงสุดและเข้าถึงผู้คนได้อย่างทั่วถึง

2) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการที่ต้องดำเนินการอย่างบูรณาการ เพื่อให้การเผยแผ่ธรรมะในยุคดิจิทัลมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของสังคม และส่งเสริมบทบาทของพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ Phrakruwinaidhorn Wuttikrai Abhirakkho et al., (2024) โดยปัจจัยประการแรก คือ การพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของพระสงฆ์จำเป็นต้องพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี เช่น การสร้างและเผยแพร่เนื้อหาผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์อย่าง YouTube, Facebook, และ Zoom รวมถึงการใช้งานเว็บไซต์และโซเชียลมีเดียในการเผยแผ่ธรรมะและการสื่อสารกับพุทธศาสนิกชนทั่วโลก ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความหลากหลายในรูปแบบการเผยแผ่ธรรมะ

ปัจจัยประการที่สอง คือ การสร้างเนื้อหาที่ถูกต้องและน่าสนใจ เนื้อหาที่เผยแพร่ควรสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอน มีการใช้ภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง เข้าใจง่าย และเหมาะสม โดยเฉพาะคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา เช่น "อริยสัจสี่" หรือ "นิพพาน" ซึ่งต้องการความละเอียดในการแปลและอธิบายเพื่อหลีกเลี่ยงความคลาดเคลื่อนในการตีความ Wanida Chulikawit et al., (2023) ปัจจัยประการที่สาม คือ การส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารระดับสากล การพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษช่วยให้พระสงฆ์สามารถสื่อสารและเผยแผ่หลักธรรมกับชาวต่างชาติได้อย่างมั่นใจ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาและคำสอนของพระพุทธเจ้า Phra Paisal Visalo (2019) ปัจจัยที่สี่ คือ การสนับสนุนจากองค์กรทางพระพุทธศาสนา องค์กรพระพุทธศาสนา เช่น วัดและมหาวิทยาลัยสงฆ์ ควรมีบทบาทในการจัดอบรมและสนับสนุนทรัพยากรด้านเทคโนโลยีและภาษาอังกฤษให้แก่พระสงฆ์ รวมถึงการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่ธรรมะ เช่น การประชุมออนไลน์และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ Phramongkoltheeragun (2018) ปัจจัยที่ห้า คือ การสร้างเครือข่ายและการบูรณาการระหว่างประเทศ การเชื่อมโยงเครือข่ายพุทธศาสนิกชนทั่วโลกผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและความร่วมมือ เช่น การจัดสัมมนาวิชาการ การเผยแผ่ธรรมะในรูปแบบพหุภาษาผ่านเว็บไซต์ และการสนับสนุนการปฏิบัติธรรมร่วมกัน Phramaha Phanuwat Patibhanamedhi and Sasiveemon Rangsing (2019) ปัจจัยสุดท้าย คือ การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการอย่างต่อเนื่อง การติดตามผลและปรับปรุงกระบวนการเผยแผ่ธรรมะช่วยให้สามารถพัฒนาเนื้อหาและวิธีการเผยแผ่ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม Phramaha Thongkeb Yanapalo and Kittamas Sirichai (2023) ด้วยการบูรณาการองค์ประกอบเหล่านี้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะสามารถขยายขอบเขตของพระพุทธศาสนาในระดับโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3) แนวโน้มในอนาคต

ในอนาคต คาดว่าจะมีการนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ การเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) ซึ่งจะช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนานี้สอดคล้องกับบทบาท

ของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและการสื่อสารในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ การนำ AI มาวิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนยังสามารถปรับเนื้อหาและวิธีการนำเสนอให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างแม่นยำ ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะได้ดียิ่งขึ้น Ganiem et al., (2024) การบูรณาการเทคโนโลยีขั้นสูงเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวยังเป็นแนวทางสำคัญที่ส่งเสริมการสร้างระบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง

เทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality: VR) และความเป็นจริงเสริม (Augmented Reality: AR) มีศักยภาพสูงในการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และการเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยสามารถนำไปใช้ในรูปแบบต่าง ๆ Manoch Boonmanit et al., (2024) ดังนี้: 1) การจำลองสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา VR และ AR สามารถนำมาใช้สร้างแบบจำลองสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วัดหรือโบราณสถาน เพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์ที่สมจริงจากระยะไกล โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ไม่สามารถเดินทางไปยังสถานที่จริงได้ 2) การฝึกสนทนาภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง การใช้ VR และ AR ช่วยให้ผู้เรียนภาษาอังกฤษสามารถฝึกสนทนาในสถานการณ์จำลอง เช่น การต้อนรับนักท่องเที่ยวในวัด การอธิบายประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนา หรือการแนะนำวัตถุโบราณเป็นภาษาอังกฤษ สิ่งนี้ช่วยเพิ่มความมั่นใจและพัฒนาทักษะภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การนำเสนอหลักธรรมผ่านภาพเสมือน เทคโนโลยี AR สามารถใช้สร้างภาพเสมือนที่น่าสนใจเพื่ออธิบายหลักธรรม เช่น การแสดงผลแบบสามมิติของธรรมจักร หรือการเล่าเรื่องราวในพุทธประวัติที่มีการโต้ตอบได้ สิ่งนี้ช่วยเพิ่มความเข้าใจและดึงดูดความสนใจจากผู้เรียนรุ่นใหม่

การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบไร้รอยต่อ (Seamless Learning Platform) แพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบไร้รอยต่อได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อรองรับการใช้งานข้ามอุปกรณ์และระบบปฏิบัติการต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งการพัฒนาาระบบดังกล่าวช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน Pimvalee Athonvarangkul et al., (2021) นอกจากนี้ ระบบการประเมินผลอัตโนมัติและการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบทันที (Real-time Feedback) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาทักษะของผู้เรียน โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับในทันทีทำให้ผู้เรียนสามารถทราบถึงความก้าวหน้าของตนเอง และปรับปรุงแนวทางการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับโลก (Global Learning Network) ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลถือเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถสนับสนุนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในระดับสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยของ Phramaha Thongkeb Yanapalo and Kittamas Sirichai (2023) ชี้ให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถเชื่อมโยงชุมชนพุทธศาสนิกชนทั่วโลก และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมได้อย่างกว้างขวาง การพัฒนาฐานข้อมูลกลางที่รวบรวมสื่อการเรียนรู้และแหล่งข้อมูลทางพระพุทธศาสนาที่มีคุณภาพจะช่วยสร้างความเข้าใจในหลักธรรมที่ถูกต้องร่วมกัน รวมถึงสนับสนุนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ การเชื่อมโยงข้อมูลและทรัพยากรในลักษณะนี้ยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงข้อมูลระหว่างชุมชนต่างๆ และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรพุทธศาสนาทั่วโลก นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ยังช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนในระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นโอกาสในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเผยแพร่ธรรมะให้เหมาะสมกับบริบทของผู้ฟังในแต่ละพื้นที่ ดังนั้น การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับโลกผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นแนวทางสำคัญที่ไม่เพียงแต่ช่วยเผยแพร่พระพุทธศาสนา แต่ยังสร้างความเชื่อมโยงและความเข้าใจร่วมกันในระดับโลก

แนวโน้มการพัฒนาระบบการรับรองคุณภาพและมาตรฐานของสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล หนึ่งในแนวโน้มสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้ดิจิทัลคือการสร้างระบบการรับรองคุณภาพและมาตรฐานของสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและความมั่นใจแก่ผู้เรียน ตามที่ Pimvalee Athonvarangkul, et al., (2021) ชี้ว่า การพัฒนาระบบดังกล่าวจะต้องครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหา เทคโนโลยี และกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้มั่นใจว่าสื่อและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัลตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้สอนอย่างมีประสิทธิภาพ การเผยแพร่พระพุทธรูปศาสนาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพอย่างครอบคลุมถือเป็นหัวใจสำคัญในการส่งเสริมความยั่งยืน ทั้งในแง่ของการเข้าถึง การสื่อสารเนื้อหาที่ถูกต้อง และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้เนื้อหาพระพุทธรูปศาสนาเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปองค์ความรู้

บทความวิชาการนี้นำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านภาษาอังกฤษในการเผยแพร่พระพุทธรูปศาสนา โดยผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อาทิ แพลตฟอร์มออนไลน์ แอปพลิเคชัน และสื่อดิจิทัลรูปแบบต่างๆ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของพระภิกษุสงฆ์และบุคลากรทางพระพุทธศาสนา ซึ่งส่งผลต่อการยกระดับการเผยแพร่พระพุทธรูปศาสนาในบริบทนานาชาติ ผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเฉพาะทางสำหรับพระสงฆ์ การดำเนินงานด้านการเผยแพร่พระพุทธรูปศาสนาในต่างประเทศ ตลอดจนการสร้างและขยายเครือข่ายพุทธศาสนิกชนในระดับนานาชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญประกอบด้วย การพัฒนาเนื้อหาภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม การคัดเลือกแพลตฟอร์มดิจิทัลที่มีความเหมาะสมและเข้าถึงได้ง่าย รวมถึงการจัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีและภาษาอังกฤษแก่พระภิกษุสงฆ์ องค์ความรู้จากการศึกษานี้เป็นประโยชน์ต่อพระภิกษุสงฆ์และบุคลากรทางพระพุทธศาสนา นักศึกษาด้านพระพุทธศาสนา นักแปล ตลอดจนผู้สนใจในการเรียนรู้พระธรรมคำสอนผ่านสื่อดิจิทัลในระดับสากล

การศึกษานี้เสนอแนวทางการถ่ายทอดและการประยุกต์ใช้ประโยชน์ในหลากหลายมิติ โดยในด้านวิชาการ สามารถนำไปพัฒนาเนื้อหาภาษาอังกฤษสำหรับการเผยแพร่พระพุทธรูปศาสนา และใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิจัยด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทางศาสนา ในส่วนของชุมชนและสังคม สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเผยแพร่พระพุทธรูปศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ต่างๆ เช่น YouTube และ Facebook ทางด้านเศรษฐกิจ มีศักยภาพในการพัฒนาแอปพลิเคชันและสื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์และผู้สนใจทั่วไป นอกจากนี้ ในเชิงนโยบายควรส่งเสริมการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์และสถาบันพระพุทธศาสนา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเผยแพร่ธรรมะให้สอดคล้องกับบริบทของยุคดิจิทัล

References

- Apichart, L. (2018). A model of digital technology application to promote the integration of teaching and learning into community academic services. *Veridian E-Journal*, Silpakorn University, 11(3), 2613-2629. Retrieved from <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/161296/116297>

- Ganiem, L. M., Setiawati, R., Suardi, S., Nurhayai, N., & Ramdhani, R. (2024). Society in the Digital Era: Adaptation, Change, and Response to Communication Technology. *Journal International Dakwah and Communication*, 4(1), 123–135. <https://doi.org/10.55849/jidc.v4i1.639>
- Gupta, K., & Goel, S. (2024). Integration of technology into education and its effects on student learning. *International Journal for Multidisciplinary Research (IJFMR)*, 6(2), 1–6. Retrieved from <https://www.ijfmr.com/>
- Malaikhwan, P., Phra Phanthali, N., Phrakru Namwongsa, B. D., & Grommanoi, A. (2024). Adaptation and dissemination of Buddhism by monks in the digital age. *Mekong Region Buddhist Academic Journal*, 7(1), 33–45. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/bmrj/article/view/274039>
- Manoch, B., Phrakhu Thammathorn, P., & Phrakhu Samutwachiranuwat, T. (2024). Strategic management in disseminating Buddhism in the digital age. *Journal of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University*, 7(3), 18–26. Retrieved from https://so02.tci-thaijo.org/index.php/human_dru/article/view/274357/183294
- Phramaha Boonsuk, C., Boonmee P., Weerapong, P., & Phra Maha Santat, P. (2022). Development of English usage for disseminating Buddhism in the globalization era. *Journal of Juristic Person Administration and Local Innovation*, 8(12), 186–205. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/view/257432/178296>
- Phramaha Phanuwat, P. & Sasiwimon, R. (2019). The role and significance of Wat Ming Mueang Mun: In the context of contemporary society. *Journal of Graduate Studies Review, Nakhon Sawan Buddhist College*, 7(3), 151–164. Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jgsnsbc-journal/article/view/238772/163161>
- Phramaha Rachan, C. M. (2018) Ways to Develop Thai Buddhist Monks' English Language for Dissemination of Buddhism. *Journal of Graduate Studies Review*, 14(3). Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JGSR/article/view/185046>
- Phra Mongkoltheerakhun. (2018). The living of Thai monks in the digital age. *Journal of Academic Development for Monk Trainers Institute*, 1(1), 1–12. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tmd/article/view/250092/169256>
- Phra Paisal Visalo. (2019). Reformation and Revival of Buddhism in the Era of Globalization. Retrieved on January 13, 2025, from <http://www.buddhadasa.org>.
- Pimwaree A. Jarunee T., & Charin M. (2021). Hybrid task-based digital language instruction for 21st-century digital learners. *Journal of Social Sciences Academic and Research*,

17(2), 13-30. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/JSSRA/article/view/253949>

Wanida, C., Monthian, M., Phra Maha Wutthichai, T., Phra Nirot, C., & Phra Maha Phiphat, P. (2023). Dynamics of Buddhist dissemination in the 21st century. *Dhamma for Life Journal*, 29(2), 59-72. Retrieved from <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife>

Yanapalo, P. T., & Sirichai, K. (2023). Desired Skills for Dhammaduta to Overseas Buddhism Propagation for the Develop Workforce in the Digital Citizen. *Journal of MCU Buddhist Review*, 7(3). Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jmb/article/view/267616>